

แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว

พ.ศ. 2563 - 2565

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำนำ

แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565 เป็นแผนการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัวระดับประเทศ เพื่อเป็นกรอบชี้แนะให้ภาคีการพัฒนานำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาสถาบันครอบครัวในช่วงเวลา 3 ปีข้างหน้า ซึ่งคำนึงถึงความสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565 ได้ให้ความสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการระดมความคิดเห็นจากหน่วยต่าง ๆ เพื่อให้แผนปฏิบัติการดังกล่าว สามารถขับเคลื่อนและนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรม และเป็นแผนแม่บทในการริเริ่มโครงการกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ในอนาคต ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์ครอบครัวแห่งชาติ (กยค.)

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ทุกหน่วยงานภาคีที่มีส่วนในการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัว จะได้ให้ความสำคัญต่อการนำแผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565 ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัวทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งให้เกิดสังคมคุณภาพอย่างยั่งยืน

เมษายน 2563

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 - 2565

หน้า

ส่วนที่ 1	บทสรุปผู้บริหาร	
ส่วนที่ 2	ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560	
2.1	ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ 1)	1
2.2	แผนระดับที่ 2	2
2.3	แผนระดับที่ 3 ที่เกี่ยวข้อง	13
ส่วนที่ 3	สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 - 2565	
3.1	การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นของแผนปฏิบัติการด้านครอบครัว	13
3.2	สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 - 2565	
	วัตถุประสงค์	14
	เป้าหมายและตัวชี้วัดรวม	15
	แนวทางการดำเนินการ/พัฒนา	15
3.3	ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด กลยุทธ์ และแผนงาน	
	ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพของครอบครัว	17
	ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว	21
	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการที่เอื้อต่อความเข้มแข็งของครอบครัว	25
	ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว	30
	ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบการสื่อสารสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว	34
ภาคผนวก		
	นิยามและประเภทครอบครัว	38

แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 - 2565

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร

แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565 จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายให้ครอบครัว มีชีวิตที่เป็นสุขและปราศจากความรุนแรง สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมีอาชีพสุจริต ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเลี้ยงลูกให้มีความสุขและมีพัฒนาการรอบด้านที่เหมาะสมตามวัย เป็นพลังสร้างสังคมที่มีคุณภาพ ลดปัจจัยเสี่ยงและสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายและบั่นทอนครอบครัว พร้อมทั้งเพิ่มปัจจัยเกื้อหนุน และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว จัดบริการที่เหมาะสมแก่ครอบครัวที่มีปัญหาจนสามารถกลับคืนสู่สภาวะปกติ โดยการพัฒนามาตรการกลไก การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครอบครัว ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง โดยบุคลากรที่ทำงานด้านครอบครัวได้รับความรู้ ทักษะ และมีเจตคติที่ถูกต้องในการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาครอบครัว องค์กรทุกภาคส่วนมีการประสานและดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และเพื่อส่งเสริมให้สื่อมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทั้งในรูปแบบและเนื้อหาสาระที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อพัฒนาครอบครัวต่อไป

แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565 ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพของครอบครัว ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการที่เอื้อต่อความเข้มแข็งของครอบครัว ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบการสื่อสารสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ครอบครัวเข้มแข็ง รู้เท่าทันสื่อ มีหลักประกันที่มั่นคง สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม พัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพให้กับประเทศ และผลักดันให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัว

ส่วนที่ 2 ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560

2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ 1)

- 1) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
 - (1) เป้าหมาย
 - (1.1) คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21
 - (1.2) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต
 - (2) ประเด็นยุทธศาสตร์
 - (2.1) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม
 - (2.2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
 - (2.3) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
 - (3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

ขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาให้สมาชิกของครอบครัวมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล บนฐานวิถีวัฒนธรรมไทย โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ผ่านการเลี้ยงดูของครอบครัว ชุมชน กลไกและเครือข่ายการทำงานด้านครอบครัวทุกระดับ

2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

(1) เป้าหมาย

(1.1) สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

(1.2) กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ

(1.3) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

(2) ประเด็นยุทธศาสตร์

(2.1) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

(2.2) การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง

(2.3) การเสริมสร้างพลังทางสังคม

(3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

ขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา ให้มีหลักประกันความมั่นคงและสวัสดิการขั้นพื้นฐานของครอบครัวทุกด้าน ทั้งด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อม ด้านอาชีพและรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการบริการสังคมทั่วไป ให้เหมาะสมกับครอบครัวทุกลักษณะ เพื่อสร้างโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคมด้วยความเป็นธรรมในทุกมิติ

2.2 แผนระดับที่ 2

2.2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย : คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และมีความรัก และภูมิใจในความเป็นไทยมากขึ้น นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต สังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติมากขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

ขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาให้สมาชิกของครอบครัวมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงบนฐานวิถีวัฒนธรรมไทย โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ผ่านการเลี้ยงดูของครอบครัว ชุมชน กลไกและเครือข่ายการทำงานด้านครอบครัวทุกระดับ

2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการเสริมสร้างจิตสาธารณะและการเป็นพลเมืองที่ดี

- แนวทางการพัฒนา

(1) ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว ปลูกฝังค่านิยมและบรรทัดฐานวัฒนธรรมที่ดีผ่านสถาบันครอบครัว ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่พัฒนาในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม การมัธยัสถ์ อดออม ซื่อสัตย์และดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างเสริมให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็งและอบอุ่น

(2) บูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนในและนอกสถานศึกษา จัดให้มีการเรียนการสอนตามพระราชดำริ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จัดให้มีการเรียนรู้ทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(3) สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางศาสนาเพื่อเผยแพร่หลักคำสอนที่ดี อุปลักษณ์คุ้มครองศาสนา ส่งเสริมกิจกรรมและการนำหลักธรรมทางศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน

(4) ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อนุรักษ์พัฒนาและสืบสานมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รณรงค์ส่งเสริมความเป็นไทยในระดับท้องถิ่นและชุมชน จัดให้มีพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่ ส่งเสริมชุมชนให้เป็นฐานการสร้างวิถีชีวิตพอเพียง

(5) การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สร้างจิตสาธารณะและจิตอาสาโดยใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารเพื่อรับผิดชอบต่อส่วนรวม สร้างเสริมผู้นำการเปลี่ยนแปลง และต้นแบบที่ดีทั้งระดับบุคคลและองค์กร โดยการยกย่องผู้นำที่มีจิตสาธารณะและจิตอาสา และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมสนับสนุนให้มีกลไกการดำเนินงานในการสร้างเสริมการพัฒนาจิตสาธารณะและจิตอาสา เพื่อสังคมและส่วนรวม โดยส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรสาธารณะที่ไม่หวังผลประโยชน์

- เป้าหมายของแผนย่อย

คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐานและสมคูลทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม มีจิตวิญญาณที่ดี เข้าใจในการปฏิบัติตนปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดีขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

ขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาให้สมาชิกของครอบครัวมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงบนฐานวิถีวัฒนธรรมไทย รับผิดชอบต่อส่วนรวม ร่วมเป็นจิตอาสาในการพัฒนาครอบครัว และสังคม น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ผ่านการเลี้ยงดูของครอบครัว ชุมชน กลไกและเครือข่ายการทำงานด้านครอบครัวทุกระดับ

2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม

- แนวทางการพัฒนา

(1) พัฒนาสื่อสร้างสรรค์ โดยจัดเวลาและพื้นที่ออกอากาศสื่อกระแสหลักให้แก่สื่อสร้างสรรค์ รวมทั้งการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตอาสา จิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาท สิทธิ และหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดี ให้กับประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก

(2) พัฒนาสื่อเผยแพร่ เพื่อส่งเสริมให้สื่อและสื่อสารมวลชนปฏิบัติงานบนเสรีภาพของสื่อควบคู่ไปกับจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัดและมีความรับผิดชอบต่อสังคม พัฒนาเนื้อหาสาระที่เป็นข้อเท็จจริงและมีคุณภาพสูง รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันความรู้ในการเลือกรับปรับใช้สื่อหรือการรู้เท่าทันสื่อและสื่อออนไลน์แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ตลอดจนการเฝ้าระวังการบริโภคสื่อที่เหมาะสม

(3) พัฒนาระบบโครงสร้างเครือข่ายด้านข้อมูลเพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง มีคุณภาพ และเชื่อถือได้

- เป้าหมายของแผนย่อย

สื่อในสังคมไทยมีความเข้มแข็ง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชนในสังคม ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ปลอดภัยและสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

ส่งเสริมให้สื่อและสื่อสารมวลชนปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด ส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันความรู้ในการเลือกรับปรับใช้สื่อหรือการรู้เท่าทันสื่อและสื่อออนไลน์แก่สมาชิกในครอบครัว และการเฝ้าระวังการบริโภคสื่อที่เหมาะสม และการส่งเสริมกิจกรรมและการสื่อรณรงค์การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของสังคมไทยในรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง

2.2.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย : คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาและคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

เสริมสร้างสภาพแวดล้อมตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศ ให้เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพสมาชิกในครอบครัวทุกช่วงวัย ตลอดวงจรชีวิตครอบครัว เพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถพัฒนาตนและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสถาบันครอบครัว ชุมชน สังคม การพัฒนาคนเชิงคุณภาพ

ในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยรุ่น วัยเรียน วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์

- แนวทางการพัฒนา

(1) สร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย โดยส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมบนฐานความรู้ทางวิชาการตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์และถึงช่วงอายุต่าง ๆ พัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ การทำงานและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของสมาชิกครอบครัวในแต่ละช่วงวัย รวมถึงการให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง โดยเน้นการส่งเสริมการเกื้อกูลกันของสมาชิกทุกวัยในครอบครัวในการดูแลสมาชิกในครอบครัว การส่งเสริมนโยบายการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน การส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชน สถานประกอบการจัดบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรและการดูแลผู้สูงอายุ การสนับสนุนสื่อให้มีบทบาทในเชิงสร้างสรรค์ในการให้ความรู้ต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งครอบครัว ส่งเสริมให้มีระบบการจัดการที่อยู่อาศัยสำหรับครอบครัวที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตครอบครัว ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และมีความปลอดภัย มีระบบสนับสนุนในการดูแลเด็กและครอบครัวในชุมชนที่มีคุณภาพมาตรฐาน รวมทั้งมีระบบสนับสนุนในการทำงานที่เอื้อต่อครอบครัวที่ทุกภาคส่วน การพัฒนาสนับสนุนการจัดสวัสดิการและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงานที่สมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตครอบครัว

(2) ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชนในการพัฒนาสถาบันครอบครัว ปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน สร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของสมาชิกในครอบครัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม รวมทั้งสนับสนุนด้านวิชาการและสร้างนวัตกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อให้องค์กรเครือข่ายชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีกลไกการพัฒนาระดับพื้นที่ที่ประชาชน ชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเฝ้าระวัง และติดตามการดำเนินงานส่งผลให้การพัฒนาสถาบันครอบครัวมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างเป็นรูปธรรม การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน โดยเน้นให้พ่อแม่มีวัฒนธรรมที่ปลูกฝังให้ลูกเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ชีวิต ดนตรี กีฬา ศิลปะ รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม เอื้อแก่ครอบครัวทุกลักษณะ

(3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาสถาบันครอบครัวที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านครอบครัวระหว่างภาคีการพัฒนาต่าง ๆ เป็นฐานข้อมูลการพัฒนาสถาบันครอบครัวของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- เป้าหมายของแผนย่อย : ครอบครัวไทยมีความเข้มแข็ง และมีจิตสำนึกความเป็นไทย ดำรงชีวิตแบบพอเพียงมากขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์และการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเรียน วัยรุ่น วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์และสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

3) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย

- แนวทางการพัฒนา

(1) จัดให้มีการเตรียมความพร้อมทั้งสุขภาพะ เจตคติ ความรู้ และทักษะให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ พร้อมทั้งส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ รวมทั้งกำหนดมาตรการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานให้พ่อแม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ด้วยตนเอง ทั้งการจูงใจให้สถานประกอบการจัดให้มีการจ้างงานที่ยืดหยุ่น รมรงคให้ผู้ชายตระหนักและมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ในบ้านและดูแลบุตรมากขึ้น

(2) จัดให้มีการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพะที่ดีและสมวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงพยาบาลทุกระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็กสู่มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และสารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก

(3) จัดให้มีการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่ดีที่สมวัยทุกด้าน โดยการพัฒนาหลักสูตรการสอนและปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เน้นการพัฒนาทักษะสำคัญด้านต่างๆ อาทิ ทักษะทางสมอง ทักษะด้านความคิดความจำ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการวางแผนและการจัดระบบ ทักษะการรู้จักประเมินตนเอง ควบคู่กับการยกระดับบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมทั้งทักษะ ความรู้ จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนผลักดันให้มีกฎหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุมทั้งการพัฒนาทักษะ การเรียนรู้เน้นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระบบการศึกษา การพัฒนาสุขภาพอนามัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยและการเตรียมทักษะการอยู่ในสังคมให้มีพัฒนาการอย่างรอบด้าน

- เป้าหมายของแผนย่อย : เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

เตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และให้มีการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน ซึ่งปัจจัยสำคัญคือการพัฒนาศักยภาพและความรอบรู้ด้านอนามัยเจริญพันธุ์แก่พ่อแม่ มีการออกแบบกระบวนการพัฒนาทักษะทางสมองและทักษะทางสังคมแก่กลุ่มเด็กปฐมวัย และมีสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน

4) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น

- แนวทางการพัฒนา

(1) จัดให้มีการพัฒนาทักษะในการวางแผนชีวิตและวางแผนการเงิน ตลอดจนทักษะที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน

(2) จัดให้มีพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ รวมทั้งทักษะชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมและทำงานภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

(3) เสริมสร้างศักยภาพด้านความฉลาดทางเชาวน์ปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์ ตลอดจนภูมิคุ้มกันด้านต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตของกลุ่มวัยเรียน/วัยรุ่น

- เป้าหมายของแผนย่อย : วัยเรียน/วัยรุ่น มีความรู้และทักษะในการคิด วิเคราะห์ ใฝ่การเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิตดีขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย การวางแผนชีวิตและวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม มีกระบวนการเรียนรู้ และมีหลักสูตรการศึกษาที่เอื้อต่อทักษะชีวิต มีการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพในหลักสูตร และสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในช่วงวัยวัยรุ่น

5) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน

- แนวทางการพัฒนา

(1) ยกระดับศักยภาพ ทักษะและสมรรถนะของสมาชิกในครอบครัวในช่วงวัยทำงานให้มีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคลและความต้องการของตลาดงาน รวมทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจและผลิตภาพเพิ่มขึ้นให้กับประเทศ

(2) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะทางการเงิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและหลักประกันของตนเองและครอบครัว รวมทั้งสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับวัยทำงานผ่านระบบการคุ้มครองทางสังคมและการส่งเสริมการออม

(3) ส่งเสริมการพัฒนา การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และสร้างศักยภาพให้สมาชิกในครอบครัวที่เคยกระทำผิดสามารถประกอบอาชีพ เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ และอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

- เป้าหมายของแผนย่อย

(1) แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น

(2) มีคนไทยที่มีความสามารถและผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเข้ามาทำ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

การพัฒนาและยกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในช่วงวัยแรงงานอย่างต่อเนื่อง มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะทางการเงินเพื่อให้สามารถบริหารจัดการการเงินของตนเองและครอบครัว มีการวางแผนทางการเงินและการออม การรับผิดชอบของพ่อแม่ต่อครอบครัว นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงการพัฒนา การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และสร้างศักยภาพให้สมาชิกในครอบครัวที่เคยกระทำผิดสามารถประกอบอาชีพ เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศและอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

6) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ

- แนวทางการพัฒนา

(1) ส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้พึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ และร่วมเป็นพลังสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนและประเทศ รวมทั้งสนับสนุนมาตรการจูงใจทางการเงินและการคลังให้ผู้ประกอบการมีการจ้างงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ตลอดจนจัดทำหลักสูตรพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัย สมรรถนะทางกาย ลักษณะงาน และส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มวัย

(2) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการออม เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตหลังเกษียณและหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

(3) ส่งเสริมสนับสนุนระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุ พร้อมทั้งจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ อาทิ สิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อาคารสถานที่ พื้นที่สาธารณะ และที่อยู่อาศัยให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุและทุกกลุ่มในสังคม

- เป้าหมายของแผนย่อย: ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในช่วงวัยผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ ส่งเสริมให้มีการทำงานหลังเกษียณผ่านการเสริมทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพในการหารายได้ มีงานทำที่เหมาะสมกับศักยภาพ มีการสร้างเสริมสุขภาพ พื้นฟูสุขภาพ การป้องกันโรคให้แก่ผู้สูงอายุ พร้อมกับจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสังคม ซึ่งหากมีการจัดทำกลุ่มอาชีพและตลาดงานที่เหมาะสมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย มีการเตรียมบุคลากรสูงวัยเข้าสู่งาน เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถและส่งเสริมโอกาสการทำงานของผู้สูงวัยภายหลังการเกษียณอายุการทำงาน การส่งเสริมภูมิปัญญาชุมชน มีมาตรการจูงใจผู้ประกอบการภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมการออมของพนักงานในกองทุนประกันสังคม และการสร้างความตระหนักในการรอบรู้ด้านสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งได้รับการดูแลสุขภาพและมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง รวมถึงมีระบบการดูแล

ผู้สูงอายุระยะยาวที่มีความชัดเจนและบูรณาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่เหมาะสมได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

2.2.3 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม

1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย : ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

ระดมสรรพกำลังจากประชากรทุกเพศ ทุกวัย และจากภาคส่วนทุกระดับ เพื่อเป็นกลไกในการช่วยสร้างโอกาสและแก้ไขปัญหาค่าความไม่เสมอภาค และการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม

2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การเสริมสร้างทุนทางสังคม

- แนวทางการพัฒนา

(1) เสริมสร้างสังคมแห่งการให้และช่วยเหลือกันและกัน โดยการนำทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในเรื่องของการมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรู้จักให้ รู้จักแบ่งปัน และเสียสละ โดยยึดหลักคุณธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ มาส่งเสริมอาสาสมัครเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมและสร้างสังคมแห่งการให้ รวมทั้งการพัฒนากลไกและระบบสนับสนุนการบริหารจัดการเครือข่ายในระดับจังหวัดผ่านการระดมพลังความร่วมมือของรัฐและภาคประชาชนในระดับจังหวัด การส่งเสริมให้มีกลไกเชื่อมโยงกับนโยบายและการบริหารจัดการในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีกลไกและระบบการสนับสนุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการสร้างภาคีเครือข่ายในระดับอำเภอ ตำบล และชุมชน เพื่อสนับสนุนการทำงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและภาคประชาชนเพื่อการพัฒนา และมีพื้นที่สาธารณะเพื่อปรึกษาหารือปัญหาสาธารณะของพื้นที่ ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น อำเภอจนถึงระดับจังหวัด

(2) สนับสนุนชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามวัย ในท้องถิ่น ได้แก่ เยาวชน คนวัยทำงาน และผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดการสืบทอดทักษะภูมิปัญญาของกลุ่มคนที่จะเป็นแกนนำการพัฒนาในท้องถิ่นระดับตำบลและหมู่บ้าน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มาจากทุกวัย และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนได้ด้วยตนเอง พัฒนาระบบฐานข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่มีกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยยึดยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบการดำเนินงาน

(3) ส่งเสริมศักยภาพ บทบาทสตรี และสิทธิมนุษยชน ให้ทุกเพศสภาพร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมด้วยการปรับเปลี่ยนทัศนคติและบทบาทของทุกเพศสภาพ เสริมสร้างความเข้าใจและการยอมรับของสังคมต่อเรื่องเพศสภาพและความเสมอภาคทางเพศ ส่งเสริมให้ทุกเพศสภาพมีส่วนร่วมรับผิดชอบครอบครัวและร่วมกันพัฒนาสังคม ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว พัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมในสถานประกอบการเพื่อให้ทั้งชายและหญิงสามารถดูแลครอบครัวได้อย่างสมดุลกับการทำงาน เพื่อส่งเสริมการสร้างประชากรรุ่นใหม่บนรากฐานของครอบครัวที่มีคุณภาพ เพิ่มโอกาสของสตรีในการทำงานเชิงเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเพิ่มศักยภาพ ความรู้ความสามารถ และภาวะผู้นำของสตรีเพื่อให้สามารถมีบทบาทในทางการเมืองและการบริหารทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และในระดับท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและกว้างขวาง

- เป้าหมายของแผนย่อย : ภาศึการพัฒนา มีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้น
อย่างต่อเนื่อง

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ
เสริมสร้างศักยภาพและความสามารถของเครือข่าย รวมทั้งการเปิดโอกาสให้
เกิดกระบวนการรวมตัวของประชากรทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย รวมถึงภาศึเครือข่ายพัฒนา ในการร่วมคิด ร่วมลงมือ
พัฒนา เน้นการนำรากฐานของสังคมวัฒนธรรมไทยในการเป็นสังคมแห่งการให้ที่สมาชิกมีน้ำใจและคอยช่วยเหลือ
เกื้อกูลกัน มาใช้เป็นพลังในการดูแลกันและกันเพื่อไม่ให้คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งถูกทอดทิ้งให้ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก

3) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก

- แนวทางการพัฒนา

(1) เร่งส่งเสริมการเตรียมความพร้อมก่อนสูงอายุ เพื่อให้เป็นผู้สูงวัยใน
ทุกมิติอย่างมีคุณภาพ โดยการสร้างความตระหนักและการเตรียมการเมื่อยามสูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็น
ผู้สูงอายุในอนาคตได้มีการเตรียมการให้พร้อมทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม และเป็น
ผู้สูงวัยที่มีกำลัง มีแรง มีความมั่นคงทางรายได้ และพึ่งพาตนเองได้

(2) เพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ ส่งเสริมการนำความรู้
ประสบการณ์ และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง เพื่อให้เกิดการสืบสาน
และต่อยอดการพัฒนาสังคม รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสามารถ
ช่วยเหลือชุมชนและสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายที่แข็งแรง สุขภาพจิตที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีศักดิ์ศรี และ
มีความสุขในการดำเนินชีวิตในสังคม และสามารถคงไว้ซึ่งศักยภาพและบทบาทในการสร้างสรรค์สังคม เป็นอีกหนึ่ง
แรงพลังในการช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศได้เช่นเดียวกับ ช่วงวัยอื่น ๆ

(3) เพิ่มบทบาทภาคส่วนอื่น ๆ ในการรองรับสังคมสูงวัย สนับสนุนให้สังคมและ
ภาคส่วนอื่น ๆ ตระหนักและยอมรับถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ และก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติของ
สังคมและภาคส่วนอื่น ๆ ในการปฏิบัติกับผู้สูงอายุ พร้อมทั้งส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสมตามศักยภาพและ
สมรรถนะ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางสังคม จัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตของ
ผู้สูงอายุและทุกช่วงวัยให้สามารถใช้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกภาคส่วนและ
นวัตกรรมเพื่อรองรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

- เป้าหมาย

(1) ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพ
เพิ่มขึ้น

(2) ผู้สูงวัยมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

ส่งเสริมให้นำศักยภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีภูมิปัญญา
องค์ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม และการ
สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมของประชากรวัยเด็กและวัยแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

กลุ่มประชากรอายุ 25 – 59 ปี ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้เป็นสมาชิกครอบครัวที่มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองและเป็นพลังในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.4 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย : คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

การยกระดับคุณภาพทางสังคมให้ทั่วถึงและครอบคลุมครอบครัว ทุกลักษณะทุกเพศสภาวะและทุกช่วงวัย และการเปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมในประเทศไทย จะช่วยก่อให้เกิดความเสมอภาคในสังคม และนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำที่ลดลงได้อย่างเป็นระบบและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับครอบครัวทุกลักษณะ โดยเฉพาะครอบครัวที่เปราะบาง ด้อยโอกาส ครอบครัวเสี่ยง อาชีพ กลุ่มที่มีรายได้น้อย แรงงานนอกระบบ ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ จึงเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมที่ยั่งยืนในทุกมิติ ผ่านการกำจัดวงจรความเหลื่อมล้ำและความยากจนที่จะถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น

2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ

- แนวทางการพัฒนา

(1) ขยายฐานความคุ้มครองทางสังคม โดยกำหนดระดับมาตรฐานขั้นต่ำของสวัสดิการแต่ละประเภทแต่ละกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมต่อครอบครัวทุกลักษณะ เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ครอบครัว โดยการจัดระบบหรือมาตรการในรูปแบบต่าง ๆ ให้สามารถคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคน บริการสังคม การประกันสังคม การช่วยเหลือทางสังคม การคุ้มครองอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งครอบคลุมถึงการจัดโครงสร้างการคุ้มครองทางสังคม สำหรับผู้ด้อยโอกาสและคนยากจน ให้สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานของภาครัฐได้อย่างมีคุณภาพ และการจัดการกับความเสี่ยงทางสังคมที่เกิดขึ้นจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ สังคม และภัยพิบัติต่าง ๆ เพื่อเปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมต่างๆ ในประเทศไทย

(2) สร้างหลักประกันให้แก่ครอบครัว ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีโอกาสในการเข้าถึงสิทธิในด้านต่าง ๆ มีหลักประกันทางอาชีพ รายได้ การศึกษา สุขภาพอนามัย นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม ที่อยู่อาศัย การบริการทางสังคม การได้พัฒนาตนเอง การได้รับความยุติธรรม และการมีความเท่าเทียมทางเพศ และส่งเสริมให้มีกลไกพิทักษ์และคุ้มครองสมาชิกในครอบครัวให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- เป้าหมายของแผนย่อย: คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

เน้นการขยายความคุ้มครองทางสังคมขั้นต่ำให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมกับความเป็นมนุษย์ โดยเป็นสวัสดิการที่ทุกภาคส่วนร่วมกันรับผิดชอบ สร้างระบบคุ้มครองและป้องกันแบบถ้วนหน้า และพัฒนาระบบหลักประกันทางสังคมด้านสุขภาพและเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า ครอบคลุมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมถึงการคุ้มครองสวัสดิภาพสมาชิกทุกคนในครอบครัวให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและลดความเสียเปรียบของผู้บริโภค

3) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม

- แนวทางการพัฒนา

(1) จัดให้มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือครอบครัวกลุ่มเป้าหมาย โดยพัฒนาระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือครอบครัวกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ครอบคลุมสมาชิกในครอบครัวทุกคน ทั้งเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย เยื่อของความรุนแรงต่าง ๆ และการค้ามนุษย์ ผู้ติดเชื้อ และบุคคลที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ

(2) ส่งเสริมและจัดหาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมให้สมาชิกในครอบครัวทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก-เยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม สามารถเข้าถึงบริการของรัฐและโอกาสทางสังคมได้อย่างเท่าเทียม และส่งเสริมความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย

(3) ระดมพลังความร่วมมือสร้างโอกาสและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบพึ่งตนเอง ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันพื้นฐานในการจัดระบบการคุ้มครองทางสังคมแก่สมาชิกของตน โดยมีภาคีต่าง ๆ เกื้อหนุนตามศักยภาพ/ความพร้อมของแต่ละภาคี โดยภาครัฐส่งเสริมเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สนับสนุนการรวมกลุ่มองค์กรชุมชน และเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย รวมทั้งมีการใช้กลไกที่มีอยู่แล้วในการเป็นทุนทางสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการคุ้มครองกลุ่มเป้าหมายในสังคม

(4) สนับสนุนให้มีการพัฒนาและนำใช้ระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดสวัสดิการและสร้างหลักประกันทางสังคมของทุกภาคส่วน อาทิ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางสวัสดิการสังคมที่เชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาคีพัฒนาต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับครัวเรือนและชุมชน เพื่อนำไปสู่การยกระดับการคุ้มครองทางสังคมและหลักประกันทางสังคม

- เป้าหมายของแผนย่อย: มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

เน้นการพัฒนามาตรการและพัฒนากลไกสนับสนุนช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวในกลุ่มครอบครัวเปราะบาง มีความเสี่ยงสูง และมีความสามารถในการปรับตัวต่ำ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของรัฐในการแก้ปัญหาให้ตรงจุดและตรงกับกลุ่มครอบครัวที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างแท้จริงและเหมาะสม

2.3 แผนระดับที่ 3 ที่เกี่ยวข้อง

- แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565
- แผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560 – 2569
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. 2560 – 2564
- แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2560 – 2564
- แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ พ.ศ. 2563 – 2565
- แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564
- แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564
- แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2560 – 2565 ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- แผนปฏิบัติการด้านสตรีและครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565 ของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
- นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2569)

ส่วนที่ 3 สารสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 - 2565

3.1 การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นของแผนปฏิบัติการด้านครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันหลักและเป็นพื้นฐานแรกในการพัฒนาคุณภาพคน ถือได้ว่าเป็นหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดของสังคม แต่มีความสำคัญที่สุด เนื่องจากครอบครัวเป็นบ้านหลอมคุณค่าชีวิตและบ่มเพาะคุณลักษณะที่งดงามของความเป็นมนุษย์ให้กับสังคม องค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดให้ “ปี 2537 เป็นปีครอบครัวสากล (1994 International Year of the Families)” ซึ่งได้กระตุ้นให้ทั่วโลกเห็นความสำคัญของครอบครัว รวมทั้งในการประชุมระหว่างภูมิภาคขององค์การสหประชาชาติด้านครอบครัวที่กรุงบราติสลาวา ประเทศสโลวาเกีย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2538 ได้กำหนดให้มีการดำเนินการต่อไปเกี่ยวกับการพัฒนา ครอบครัว โดยกำหนดให้วันที่ 15 พฤษภาคมของทุกปี เป็นวันครอบครัวสากล เพื่อเป็นการสังเกตการณ์เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ครอบครัวทั่วโลก ส่วนในประเทศไทยได้มีการตระหนักและให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัว โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2533

สถานการณ์โครงสร้างประชากรไทยในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด โดยมีแนวโน้มของอัตราการเกิดที่ลดลงและอัตราการเสียชีวิตที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้อัตราการเพิ่มของประชากรไทยค่อนข้างต่ำ ข้อมูลจากกรมการปกครอง พบว่า ในปี 2561 ประชากรไทยมีทั้งสิ้น 66,413,979 คน เป็นเพศชาย 32,556,271 คน และเพศหญิง 33,857,708 คน มีจำนวนบ้านทั้งสิ้น 26,208,994 บ้าน อัตราการเกิดทั้งสิ้น 666,109 คน มีอัตราการเกิดเฉลี่ยวันละ 1,825 คน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนการเกิดของประชากรไทยตั้งแต่ปี 2555 - 2561 พบว่า จำนวนการเกิดของประชากรไทยลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี มีผู้สูงอายุของไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2560 พบว่าจำนวนผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 15.45 ของจำนวนประชากรทั้งหมดมีการจดทะเบียนสมรส

จำนวน 297,501 คู่ จดทะเบียนหย่า 121,617 คู่ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนการจดทะเบียนสมรสและทะเบียนหย่า ตั้งแต่ปี 2558 – 2561 พบว่า จำนวนการจดทะเบียนสมรสลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี ในขณะที่จำนวนการหย่าสูงขึ้น ในทุกปีเช่นกัน

จากข้อมูลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน พ.ศ. 2562 สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ปี 2562 มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น จำนวน 21.58 ล้านครัวเรือน มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยประมาณ 3.14 คนต่อครัวเรือน และจากรายงานผลการสำรวจสถานการณ์ความเข้มแข็งของครอบครัว ปี 2561 ของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า มีค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัวในภาพรวมของครอบครัวไทยเท่ากับ 85.04 คะแนน ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง โดยมีครอบครัวที่มีค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัวผ่านเกณฑ์ฯ ร้อยละ 89.50 และจากรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัว ปี 2560 พบว่า มีจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการตามพระราชบัญญัติฯ ที่บันทึกในเว็บไซต์ www.violence.in.th ของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว มีจำนวนทั้งสิ้น 1,200 ราย เป็นคดีจำนวน 289 เหตุการณ์ และไม่เป็นคดี จำนวน 911 เหตุการณ์

เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการกำหนดทิศทางในการทำงานด้านพัฒนาสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมี ภารกิจในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านครอบครัว ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563 - 2565 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีกรอบแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาสถาบันครอบครัวให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์ครอบครัวแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อให้ครอบครัวมีชีวิตที่เป็นสุขและปราศจากความรุนแรง สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมีอาชีพสุจริต ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเลี้ยงลูกให้มีความสุขและมีพัฒนาการรอบด้านที่เหมาะสมตามวัย ครอบครัวเป็นพลังสร้างสังคมที่มีคุณภาพ ลดปัจจัยเสี่ยงและสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายและบั่นทอน ครอบครัว พร้อมทั้งเพิ่มปัจจัยเกื้อหนุน และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว จัดบริการที่เหมาะสม แก่ครอบครัวที่มีปัญหาจนสามารถกลับคืนสู่สภาวะปกติ สร้าง พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ที่จำเป็น สำหรับครอบครัวให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง บุคลากรที่ทำงานด้านครอบครัวได้รับความรู้ ทักษะ และมีเจตคติที่ถูกต้องในการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาคู่สมรส องค์กรทุกภาคส่วนมีการประสาน และดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเพื่อส่งเสริมให้สื่อมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทั้งในรูปแบบและเนื้อหาสาระที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อพัฒนาครอบครัว

3.2 สารสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 - 2565

3.2.1 วัตถุประสงค์

เพื่อให้ครอบครัวมีชีวิตที่เป็นสุขและปราศจากความรุนแรง สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมีอาชีพสุจริตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเลี้ยงลูกให้มีความสุขและมีพัฒนาการรอบด้านที่เหมาะสมตามวัย ครอบครัวเป็นพลังสร้างสังคมที่มีคุณภาพ ลดปัจจัยเสี่ยงและสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายและบั่นทอนครอบครัว พร้อมทั้งเพิ่มปัจจัยเกื้อหนุน และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว จัดบริการที่เหมาะสมแก่ครอบครัวที่มีปัญหาจนสามารถกลับคืนสู่สภาวะปกติ โดยการสร้างการพัฒนา และการเผยแพร่องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครอบครัวให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง โดยบุคลากรที่ทำงานด้านครอบครัวได้รับความรู้ ทักษะ และมีเจตคติ ที่ถูกต้องในการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาคู่สมรส องค์กรทุกภาคส่วนมีการประสานและดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

และเพื่อส่งเสริมให้สื่อมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ทั้งในรูปแบบและเนื้อหาสาระ ที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อพัฒนาครอบครัวต่อไป

3.2.2 เป้าหมายและตัวชี้วัดรวม

1) เป้าหมายหลัก

(1) สมาชิกของครอบครัวมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะดีขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม และสถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งมากขึ้น สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้บนฐานวิถีวัฒนธรรมไทย

(2) ครอบครัวมีหลักประกันความมั่นคงและสวัสดิการขั้นพื้นฐานทุกด้าน ทั้งด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านชีวิต การงาน/อาชีพ ด้านรายได้ ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และด้านการมีส่วนร่วม และครอบครัวลักษณะเฉพาะได้รับการดูแลและมีสวัสดิการที่เหมาะสม

(3) กลไกและเครือข่ายการทำงานด้านครอบครัวทุกระดับ สามารถเชื่อมโยงและบูรณาการนโยบายการพัฒนาสถาบันครอบครัวไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีทิศทางและเป็นรูปธรรม

(4) ครอบครัวสามารถรู้เท่าทันสื่อ และใช้สื่อเพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ตัวชี้วัด

ร้อยละของครอบครัวที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง

ตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ค่าเป้าหมาย		
		2563	2564	2565
ร้อยละของครอบครัวที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง	ร้อยละ	90	91	92

3.2.3 แนวทางการดำเนินการ/พัฒนา

1) พัฒนาศักยภาพของครอบครัว โดยส่งเสริมให้ครอบครัวมีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของครอบครัวให้ทำบทบาทหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม และมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดำรงความเป็นครอบครัวได้อย่างมั่นคง ส่งเสริมให้ครอบครัวดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในหลักคุณธรรมและจริยธรรม ส่งเสริมให้ครอบครัวดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ครอบครัวมีภูมิคุ้มกัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ภายใต้สภาวะการณที่เปลี่ยนแปลง

2) สร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว โดยส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างหลักประกันทางสังคมของสมาชิกครอบครัวทุกช่วงวัย ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการกับครอบครัวทุกลักษณะ ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย รายได้/อาชีพ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และเข้าถึงบริการทางสังคม และส่งเสริมความมั่นคงด้านเศรษฐกิจของครอบครัว

3) การบริหารจัดการที่เอื้อต่อความเข้มแข็งของครอบครัว โดยการพัฒนาศักยภาพกลไกและบุคลากรที่ทำงานด้านครอบครัว พัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับครอบครัวให้มีความทันสมัย และเหมาะสมกับสถานการณ์ พัฒนาการบริหารจัดการการทำงานด้านครอบครัวอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการด้านครอบครัว

4) พัฒนากลไกและเครือข่ายการทำงานด้านครอบครัวให้มีประสิทธิภาพ สร้างและผลักดันเครือข่ายทางสังคมทุกรูปแบบ ทุกระดับ ให้มีศักยภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาครอบครัวและคุ้มครองสวัสดิภาพ อย่างต่อเนื่อง และสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดระบบเครือข่ายครอบครัวในรูปแบบต่าง ๆ

5) พัฒนาระบบการสื่อสารสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว ส่งเสริมการผลิตสื่อและช่องทางสื่อการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาครอบครัวเข้มแข็ง พัฒนาระบบการใช้สื่อ เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว พัฒนากลไกและส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายด้านสื่อให้มีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด กลยุทธ์ และแผนงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพของครอบครัว

เป้าหมาย ครอบครัวเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ค่าเป้าหมาย		
		2563	2564	2565
1. ร้อยละของครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี* (ตัวชี้วัดร่วม)	ร้อยละ	73	74	75
2. ร้อยละของครอบครัวที่สามารถทำบทบาทหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม**	ร้อยละ	90	91	92
3. ระดับความสุขเฉลี่ยของคนในครัวเรือน*** (ตัวชี้วัดร่วม)	ระดับ	8.46	8.56	8.66

หมายเหตุ :

* ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์ความเข้มแข็งของครอบครัวไทย กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ปี 2561 ร้อยละ 73.61 ปี 2562 ร้อยละ 72.92

** ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์ความเข้มแข็งของครอบครัวไทย กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ปี 2561 ร้อยละ 87.06 ปี 2562 ร้อยละ 90.01

*** ข้อมูลจากรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย กรมการพัฒนาชุมชน ปี 2561 ระดับความสุขเฉลี่ย 8.27 ปี 2562 ระดับความสุขเฉลี่ย 8.36

ตัวชี้วัดร่วม

ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดี

หน่วยงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย) กระทรวงศึกษาธิการ

ตัวชี้วัดที่ 3 ระดับความสุขเฉลี่ยของคนในครัวเรือน

หน่วยงาน กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน) กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต)

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการคลัง กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมประชาสัมพันธ์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และกรุงเทพมหานคร

หน่วยงานสนับสนุน

สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และองค์กรภาคประชาสังคม

กลยุทธ์

1. ส่งเสริมให้ครอบครัวมีการเรียนรู้ร่วมกัน สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัว และมีภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง

แผนงาน

1.1 ส่งเสริมให้ครอบครัวมีความรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิตตามวงจรชีวิตครอบครัว

1.2 ส่งเสริมการพัฒนาทักษะพ่อแม่ และผู้ปกครอง ให้สามารถสื่อสารเชิงบวกกับลูก และสามารถพูดคุยให้

คำปรึกษาแก่บุตรหลาน

1.3 ส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวใช้เวลาด้วยกันอย่างมีคุณภาพ

2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวมีความรู้และทักษะในการทำบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม เพื่อดูแลสมาชิกในครอบครัว มีสุขภาวะที่ดี ทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา และสังคม

แผนงาน

2.1 การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว การสร้างวินัยเชิงบวก รวมทั้งการพัฒนาพ่อแม่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

2.2 เสริมสร้างให้ครอบครัวมีจิตสำนึกด้านบทบาทหญิงชายในครอบครัวที่เหมาะสม โดยการแบ่งปันความรับผิดชอบร่วมกันในครอบครัว การยอมรับความเท่าเทียมระหว่างเพศ

2.3 ส่งเสริมให้มีการสร้างสมดุลชีวิตครอบครัว และการทำงาน (Work-Life Balance)

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565

ที่	โครงการ/กิจกรรม	วงเงินงบประมาณ (หน่วยล้านบาท)		
		2563	2564	2565
1. แผนงานส่งเสริมให้ครอบครัวมีความรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิตตามวงจรชีวิตครอบครัว				
1.	โครงการส่งเสริมความรู้ทักษะชีวิตให้ครอบครัว/สมาชิกในครอบครัว	6.9697	20.68	23.264
2.	โครงการส่งเสริม ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้ครอบครัว/สมาชิกครอบครัว	58.428	62.0000	70.0000
3.	โครงการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทย ค่านิยม และความเป็นไทย	18.3038	-	-
4.	โครงการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา	14.8948	20.0000	25.0000
5.	โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น			
6.	โครงการให้ความรู้หรือจัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ			
7.	โครงการจัดกิจกรรมต่างๆ หรือการส่งเสริมทักษะให้กับครอบครัวที่มีเด็กเล็ก			
2. แผนงานส่งเสริมการพัฒนาทักษะพ่อแม่ และผู้ปกครอง ให้สามารถสื่อสารเชิงบวกกับลูก และสามารถพูดคุยให้คำปรึกษาแก่บุตรหลาน				
1.	โครงการส่งเสริมพัฒนาทักษะพ่อแม่ หรือผู้ปกครองในการสื่อสารหรือการให้คำปรึกษากับลูก	1.3372	0.9000	0.9000

ที่	โครงการ/กิจกรรม	วงเงินงบประมาณ (หน่วยล้านบาท)		
		2563	2564	2565
3. แผนงานส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวใช้เวลาร่วมกันอย่างมีคุณภาพ				
1.	โครงการจัดกิจกรรมให้สมาชิกในครอบครัวได้ใช้เวลาร่วมกัน	17.2452	11.0000	11.5400
4. แผนงานการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว การสร้างวินัยเชิงบวก รวมทั้งการพัฒนาพ่อแม่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต				
1.	โครงการส่งเสริมพัฒนาทักษะการทำบทบาทหน้าที่ให้สมาชิกในครอบครัว	55.0000	55.0000	55.0000
5. แผนงานเสริมสร้างให้ครอบครัวมีจิตสำนึกด้านบทบาทหญิงชายในครอบครัวที่เหมาะสม โดยการแบ่งปันความรับผิดชอบร่วมกันในครอบครัว การยอมรับความเท่าเทียมระหว่างเพศ				
1.	โครงการเสริมสร้างบทบาทหญิงชายความเสมอภาคทางเพศให้ครอบครัว/สมาชิกในครอบครัว		3.8700	5.5000
6. แผนงานส่งเสริมให้มีการสร้างสมดุลชีวิตครอบครัว และการทำงาน (Work-Life Balance)				
1.	โครงการส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ		5.0000	5.0000
2.	โครงการเสริมสร้างสุขภาวะที่ดีให้ครอบครัว/สมาชิกในครอบครัว			

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว

เป้าหมาย ครอบครัวพึ่งพาตนเองได้

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ค่าเป้าหมาย		
		2563	2564	2565
1. ร้อยละครอบครัวสามารถพึ่งพาตนเองได้* (ตัวชี้วัดร่วม)	ร้อยละ	98	98.5	99
2. จำนวนสมาชิกในครอบครัวเปราะบาง** ที่ได้รับสวัสดิการสังคม (ตัวชี้วัดร่วม)	คน	เพิ่มขึ้น จากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 5	เพิ่มขึ้น จากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 5	เพิ่มขึ้น จากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 5
3. ร้อยละของครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน***	ร้อยละ	93.00	94.00	95.00

หมายเหตุ :

* ครอบครัวสามารถพึ่งพาตนเองได้ หมายถึง ครอบครัวที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง สามารถควบคุมทิศทางพฤติกรรมของครอบครัวให้ไปในทิศทางที่เป็นเป้าประสงค์ของครอบครัวได้ โดยครอบครัวพึ่งตนเองใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้ (อ้างอิงจากเอกสารชุดความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวตามมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง, ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สุวรรณทัต, 2554)

** ครอบครัวเปราะบาง หมายถึง ครอบครัวผู้สูงอายุ ครอบครัวคนพิการ ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย และครอบครัวผู้ด้อยโอกาส

*** ข้อมูลจากรายงานคุณภาพชีวิตคนไทย กรมการพัฒนาชุมชน ร้อยละครัวเรือน มีการเก็บออมเงิน ปี 2561 เท่ากับ 86.09 ปี 2562 เท่ากับ 91.22

ตัวชี้วัดร่วม

ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละครอบครัวสามารถพึ่งพาตนเองได้

หน่วยงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน)

ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนสมาชิกในครอบครัวเปราะบางที่ได้รับสวัสดิการสังคม

หน่วยงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยว

และกีฬา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงแรงงาน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กรุงเทพมหานคร ศาลเยาวชนและครอบครัว

หน่วยงานสนับสนุน

กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) องค์กรภาคประชาสังคม สถาบันการเงิน สถานประกอบการ ภาคเอกชน ชุมชน

กลยุทธ์

1. การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างหลักประกันทางสังคมของสมาชิกครอบครัวทุกช่วงวัย ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการกับครอบครัวทุกลักษณะ ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย รายได้/อาชีพ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และเข้าถึงบริการทางสังคม

แผนงาน

1.1 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนลดพื้นที่เสี่ยง เพิ่มพื้นที่ปลอดภัย สร้างพื้นที่การเรียนรู้สำหรับครอบครัว

1.2 ส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของครอบครัว

1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและครอบครัวผู้ด้อยโอกาส

1.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือทางสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน

1.5 สนับสนุนให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนส่งเสริมความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและครอบครัว

1.6 ส่งเสริมให้ครอบครัวมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ถูกสุขลักษณะ เอื้ออำนวยความสะดวก และปลอดภัยต่อสมาชิกในครอบครัวทุกช่วงวัย

2. การส่งเสริมความมั่นคงด้านเศรษฐกิจของครอบครัว

แผนงาน

2.1 สนับสนุนและส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวให้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง

2.2 ส่งเสริมการสร้างวินัยการออมให้แก่สมาชิกในครอบครัวทุกรูปแบบ

3. ส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวมีภูมิคุ้มกันสามารถพึ่งพาตนเองได้ภายใต้สภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

แผนงาน

3.1 เตรียมความพร้อมให้ครอบครัวมีความสามารถในการปรับตัวในสภาวะการณ์ต่าง ๆ

3.2 ส่งเสริมการใช้แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาครอบครัว

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565

ที่	โครงการ/กิจกรรม	วงเงินงบประมาณ (หน่วยล้านบาท)		
		2563	2564	2565
1. แผนงาน ส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของครอบครัว				
1.	โครงการจัดสวัสดิการด้านต่างๆ ให้แก่ครอบครัวหรือสมาชิกในครอบครัว	20,978.9198	25,740.6349	30,599.6349
2. แผนงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือทางสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน				
1.	โครงการส่งเสริมช่วยเหลือครอบครัว/สมาชิกในครอบครัว ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมหรือการช่วยเหลือทางสังคม			
3. แผนงาน สนับสนุนให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนส่งเสริมความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและครอบครัว				
1.	โครงการส่งเสริมสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและครอบครัว การจัดสวัสดิการหรือบริการต่างๆ ให้บุคลากรในองค์กรหรือกลุ่มเป้าหมายองค์กร	16.0839	16.1000	16.1000
4. แผนงาน ส่งเสริมให้ครอบครัวที่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ถูกสุขลักษณะ เอื้ออำนวยความสะดวก และปลอดภัยต่อสมาชิกในครอบครัวทุกช่วงวัย				
1.	โครงการส่งเสริมที่อยู่อาศัยที่มั่นคงให้ครอบครัว			

ที่	โครงการ/กิจกรรม	วงเงินงบประมาณ (หน่วยล้านบาท)		
		2563	2564	2565
5. แผนงาน สนับสนุนและส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวให้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง				
1.	โครงการพัฒนาทักษะอาชีพ การฝึกอาชีพ หรืออบรมการประกอบอาชีพ ให้ครอบครัว/สมาชิกในครอบครัว ให้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง	298.7929	302.9916	325.8999
6. แผนงาน ส่งเสริมการสร้างวินัยการออมให้แก่สมาชิกในครอบครัวทุกรูปแบบ				
1.	โครงการส่งเสริมการออม การสร้างความมั่นคงทางการเงิน การวางแผนทางการเงินให้ครอบครัว/สมาชิกในครอบครัว	5.9369	10.0000	10.0000
2.	โครงการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุนอาชีพให้ครอบครัว/สมาชิกในครอบครัว	44.063	159.0561	175.0718
7. แผนงาน เตรียมความพร้อมให้ครอบครัวมีความสามารถในการปรับตัวในสภาวะการณ์ต่าง ๆ				
1.	โครงการส่งเสริม ให้ความรู้การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้ดำเนินชีวิตของครอบครัว/สมาชิกในครอบครัว	0.3360	0.3360	0.3360
8. แผนงาน ส่งเสริมการใช้แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาครอบครัว				
1.	โครงการส่งเสริมให้ครอบครัว/สมาชิกในครอบครัวประกอบอาชีพตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	763.2023	1,015.0900	1,023.6645

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการที่เอื้อต่อความเข้มแข็งของครอบครัว

เป้าหมาย ระบบบริหารจัดการด้านครอบครัวที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ค่าเป้าหมาย		
		2563	2564	2565
1. จำนวนจังหวัดที่มีแผนพัฒนาครอบครัว* และดำเนินการตามแผน	จำนวน	50	60	70
2. จำนวน อปท.** ที่มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านการส่งเสริมบทบาทครอบครัวในการเลี้ยงดูสร้างสัมพันธภาพ	จำนวน	5,443 แห่ง (ร้อยละ 70)	6,220 แห่ง (ร้อยละ 80)	6,998 แห่ง (ร้อยละ 90)
3. ระดับความสำเร็จในการจัดการฐานข้อมูลด้านครอบครัว*** (ตัวชี้วัดรวม)	ระดับ	3	4	5
4. จำนวนบทความ งานวิจัยด้านครอบครัวที่ได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่ในวารสารระดับชาติ**** หรือนานาชาติ	จำนวน	40	44	48
5. ระดับความสำเร็จในการพัฒนากฎหมายด้านครอบครัว*****	ระดับ		3	5

หมายเหตุ :

* แผนพัฒนาครอบครัว หมายถึง แผนหรือกรอบแนวทางที่ใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาครอบครัว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563-2565 และนำไปสู่การเสริมสร้างครอบครัวให้มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

** จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนส่วนตำบล,เทศบาล) จำนวน 7,776 แห่ง

*** ระดับความสำเร็จในการจัดการฐานข้อมูลด้านครอบครัว : ระดับที่ 1 รวบรวมและวิเคราะห์ลักษณะข้อมูล ระดับที่ 2 กำหนดโจทย์และรายการข้อมูลที่ต้องการจัดเก็บ ระดับที่ 3 การจัดทำมาตรฐานข้อมูล ระดับที่ 4 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลครอบครัวขนาดใหญ่ (Family Big Data) ระดับที่ 5 การแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

**** ข้อมูลจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย <http://www.kmutt.ac.th> เรื่องครอบครัว ปี 2561 จำนวน 33 เรื่อง

***** ระดับความสำเร็จในการพัฒนากฎหมายด้านครอบครัว : ระดับที่ 1 มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ระดับที่ 2 มีการยก (ร่าง) กฎหมายด้านครอบครัว ระดับที่ 3 มีการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ระดับที่ 4

มีการปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมายด้านครอบครัว ระดับที่ 5 มีการเสนอกฎหมายด้านครอบครัวต่อคณะรัฐมนตรี หรือผู้มีอำนาจเห็นชอบลงนาม

ตัวชี้วัดร่วม

ตัวชี้วัดที่ 3 ระดับความสำเร็จในการจัดการฐานข้อมูลด้านครอบครัว

หน่วยงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงศึกษาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลเยาวชนและครอบครัว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

หน่วยงานสนับสนุน

สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) องค์กรภาคประชาสังคม

กลยุทธ์

1. การพัฒนาศักยภาพกลไกและบุคลากรที่ทำงานด้านครอบครัว

แผนงาน

1.1 สนับสนุนให้มีหน่วยงานหรือบุคลากรทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทำหน้าที่ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาสถาบันครอบครัว

1.2 ส่งเสริมและพัฒนาให้กลไก และบุคลากรที่ทำงานด้านครอบครัว มีศักยภาพในการทำงานด้านครอบครัว

1.3 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน สนับสนุนให้เกิดการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพื่อพัฒนาครอบครัว

2. การพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ เกี่ยวกับครอบครัวให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์

แผนงาน

2.1 ทบทวนปรับปรุง แก้ไข ผลักดัน กฎหมาย กฎ ระเบียบที่มีอยู่ทั้งในและระหว่างประเทศ อนุสัญญาต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครอบครัว

2.2 ส่งเสริมให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมสถาบันครอบครัว

2.3 ส่งเสริมให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม

2.4 ส่งเสริมให้ครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและครอบครัว

3. การพัฒนาการบริหารจัดการการทำงานด้านครอบครัวอย่างเป็นระบบ

แผนงาน

3.1 การพัฒนาระบบข้อมูลด้านครอบครัว

3.2 ส่งเสริมให้บุคลากร เครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านครอบครัว

3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านครอบครัวของคนทำงานในทุกระดับ

4. การส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการด้านครอบครัว

แผนงาน

4.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษา วิจัย นวัตกรรมและจัดการความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัวอย่างต่อเนื่อง

4.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็ง

4.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว

4.4 ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสื่อองค์ความรู้ด้านครอบครัว เผยแพร่ผ่านช่องทาง วิธีการต่างๆ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายครอบครัวทุกระดับ

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565

ที่	โครงการ/กิจกรรม	วงเงินงบประมาณ (หน่วยล้านบาท)		
		2563	2564	2565
1. แผนงาน สนับสนุนให้มีหน่วยงานหรือบุคลากรทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการทำหน้าที่ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาสถาบันครอบครัว				
1.	โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ทำงานด้านครอบครัว พัฒนาศักยภาพวิทยากรด้านครอบครัว	1.7770	3.0000	3.0000
2. แผนงาน ส่งเสริมและพัฒนาให้กลไก และบุคลากรที่ทำงานด้านครอบครัว มีศักยภาพในการทำงานด้านครอบครัว				
1.	โครงการขับเคลื่อนกลไกที่ทำงานด้านครอบครัว	1.7117	17.0000	17.0000
2.	โครงการขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้านครอบครัว	20.6027	25.0000	25.0000
3. แผนงาน ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน สนับสนุนให้เกิดการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพื่อพัฒนาครอบครัว				
1.	โครงการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรชุมชนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครอบครัว			
4. แผนงาน ทบทวนปรับปรุง แก้ไข ผลักดัน กฎหมาย กฎ ระเบียบที่มีอยู่ทั้งในและระหว่างประเทศอนุสัญญาต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครอบครัว				
1.	โครงการพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบ มาตรการ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาครอบครัว			
5. แผนงาน ส่งเสริมให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมสถาบันครอบครัว				
1.	โครงการผลักดันการตรากฎหมายหรือกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัว	-	15.0000	15.0000

ที่	โครงการ/กิจกรรม	วงเงินงบประมาณ (หน่วยล้านบาท)		
		2563	2564	2565
6. แผนงาน การพัฒนาระบบข้อมูลด้านครอบครัว				
1.	โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านครอบครัว	32.2429	45.7305	61.9887
7. แผนงาน ส่งเสริมให้บุคลากร เครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านครอบครัว				
1.	โครงการจัดกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ด้านครอบครัว			
8. แผนงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษา วิจัย นวัตกรรมและจัดการความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัวอย่างต่อเนื่อง				
1.	โครงการส่งเสริมองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ในการพัฒนาสถาบันครอบครัว	3.8630		
9. แผนงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว				
1.	โครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านครอบครัวทางช่องทางต่างๆ			
10. แผนงาน ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสื่อองค์ความรู้ด้านครอบครัว เผยแพร่ผ่านช่องทาง วิธีการต่างๆ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายครอบครัวทุกระดับ				
1.	โครงการผลิตสื่อด้านครอบครัวและเผยแพร่ให้แก่ครอบครัว/สมาชิกในครอบครัว			

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว

เป้าหมาย ครอบครัวได้รับการช่วยเหลือ ค้ำครอง และพัฒนาจากเครือข่ายทางสังคมทุกรูปแบบ

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ค่าเป้าหมาย		
		2563	2564	2565
1. จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ได้รับการช่วยเหลือ ค้ำครอง และพัฒนาจากเครือข่ายทางสังคมทุกรูปแบบ*	จำนวน	เพิ่มขึ้น จากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 5	เพิ่มขึ้น จากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 5	เพิ่มขึ้น จากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 5
2. ร้อยละความชุกของความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว** (ตัวชี้วัดรวม)	ร้อยละ			< 34.60
3. จำนวนเครือข่ายทางสังคม*** ที่ทำงานด้านครอบครัว	จำนวน	1,617 แห่ง	1,697 แห่ง	1,781 แห่ง
4. จำนวนสถานประกอบการที่มีกิจกรรมส่งเสริมความเข้มแข็งครอบครัว**** (ตัวชี้วัดรวม)	จำนวน	420	440	460

หมายเหตุ :

* จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ได้รับการช่วยเหลือ ค้ำครอง และพัฒนาจากเครือข่ายทางสังคมทุกรูปแบบ หมายถึง จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ได้รับการช่วยเหลือ ค้ำครอง และพัฒนาจากเครือข่ายทางสังคม ได้แก่ เครือข่ายที่ทำงานด้านครอบครัวที่มีการจดทะเบียนกับกระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือกรุงเทพมหานคร หรือศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (จำนวนองค์กรสาธารณประโยชน์ 1,540 องค์กร ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการทางสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ณ เดือนกันยายน 2562)

** ข้อมูลจากศูนย์จัดการความรู้ความรุนแรงในครอบครัว คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ปี 2561 ความชุก ร้อยละ 34.60

*** เครือข่ายทางสังคม หมายถึง เครือข่ายที่ทำงานด้านครอบครัวที่มีการจดทะเบียนกับกระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือกรุงเทพมหานคร หรือศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (จำนวนองค์กรสาธารณสุขประโยชน์ 1,540 องค์กร ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการทางสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ณ เดือนกันยายน 2562)

**** กิจกรรมส่งเสริมความเข้มแข็งครอบครัว ได้แก่ มุมนมแม่ หรือศูนย์เด็กเล็ก หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมครอบครัว (Happy Workplace) อย่างน้อย 1 กิจกรรม ปี 2562 มีจำนวน 400 แห่ง

ตัวชี้วัดร่วม

ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละความชุกของความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว

หน่วยงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โรงพยาบาลรามาธิบดี

ตัวชี้วัดที่ 4 จำนวนสถานประกอบการที่มีกิจกรรมส่งเสริมความเข้มแข็งครอบครัว

หน่วยงาน กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หน่วยงานหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ศาลเยาวชนและครอบครัว สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

หน่วยงานสนับสนุน

องค์กรภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจเอกชน

กลยุทธ์

1. การสร้างและผลักดันเครือข่ายทางสังคมทุกรูปแบบ ทุกระดับ ให้มีศักยภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาครอบครัวและคุ้มครองสวัสดิภาพ อย่างต่อเนื่องและสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม

แผนงาน

1.1 พัฒนาศักยภาพเครือข่ายทางสังคมทุกรูปแบบ ทุกระดับให้มีศักยภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาและคุ้มครองสวัสดิภาพครอบครัว อย่างต่อเนื่องและสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายทางสังคมกลุ่มต่าง ๆ

1.3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนเครือข่ายทางสังคม และร่วมเป็นจิตอาสาในการพัฒนาสถาบัน

ครอบครัว

2. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดระบบเครือข่ายครอบครัวในรูปแบบต่าง ๆ

แผนงาน

2.1 ส่งเสริมการรวมกลุ่มของครอบครัว เพื่อร่วมมือในการเฝ้าระวัง แก้ไขปัญหา และพัฒนาครอบครัว

2.2 พัฒนาศักยภาพและถอดบทเรียนการทำงานของเครือข่ายครอบครัว เพื่อขยายผลการดำเนินงาน

2.3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายครอบครัว

2.4 ส่งเสริมให้เครือข่ายครอบครัว เกิดการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงการช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนา

ครอบครัวร่วมกัน

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565

ที่	โครงการ/กิจกรรม	วงเงินงบประมาณ (หน่วยล้านบาท)		
		2563	2564	2565
1. แผนงาน พัฒนาศักยภาพเครือข่ายทางสังคมทุกรูปแบบ ทุกระดับให้มีศักยภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนา และคุ้มครองสวัสดิภาพครอบครัวอย่างต่อเนื่องและสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม				
1.	โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายทางสังคมที่ทำงานด้านครอบครัว	31.5259	38.0940	38.0940
2.	โครงการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมที่ทำงานด้านครอบครัวและส่งเสริมการมีส่วนร่วมเครือข่ายทางสังคม	0.6400	0.6400	0.6400
3.	โครงการพัฒนาเครือข่ายผู้ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว	433.9286	-	-
2. แผนงาน ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนเครือข่ายทางสังคม และร่วมเป็นจิตอาสาในการพัฒนาสถาบันครอบครัว				
1.	โครงการพัฒนาเครือข่ายทางสังคมเพื่อคุ้มครองและป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	5.2000	8.2000	10.2000
2.	โครงการพัฒนาระบบงาน/บุคลากร/เจ้าหน้าที่ เพื่อคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว			
3.	โครงการจัดกิจกรรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็ก เยาวชน และครอบครัวเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว			
4.	โครงการส่งเสริมองค์ความรู้เพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงให้ผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว			

ที่	โครงการ/กิจกรรม	วงเงินงบประมาณ (หน่วยล้านบาท)		
		2563	2564	2565
3. แผนงาน ส่งเสริมการรวมกลุ่มของครอบครัว เพื่อร่วมมือในการเฝ้าระวัง แก้ไขปัญหา และพัฒนาครอบครัว				
1.	โครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรวมกลุ่มครอบครัวให้เป็นเครือข่ายครอบครัว	0.3866	0.3866	0.3866
4. แผนงาน ส่งเสริมให้เครือข่ายครอบครัว เกิดการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงการช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาครอบครัวร่วมกัน				
1.	โครงการจัดกิจกรรมให้เครือข่ายครอบครัวมีการทำงานร่วมกัน			

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบการสื่อสารสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว

เป้าหมาย มีกระบวนการสื่อสารสังคมที่มีคุณภาพและสร้างสรรค์ ครอบครัวรู้เท่าทันสื่อ

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ค่าเป้าหมาย		
		2563	2564	2565
คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ*	คะแนน	69	70	71

หมายเหตุ :

ข้อมูลจากสรุปผลสำรวจข้อมูลสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ค่าคะแนนเฉลี่ย 68.1

หน่วยงานหลัก

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช) กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

หน่วยงานสนับสนุน

สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย มูลนิธิสมาคมด้านสื่อสารมวลชนทุกแขนง ผู้ผลิตสื่อออนไลน์

กลยุทธ์

1. การส่งเสริมการผลิตสื่อและช่องทางสื่อการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาครอบครัวเข้มแข็ง

แผนงาน

- 1.1 ส่งเสริมให้สื่อมวลชนทุกแขนง พัฒนาและสร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ของครอบครัว
- 1.2 สร้างแรงจูงใจทางสังคมให้กับสื่อหรือผู้พัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว

2. ส่งเสริมให้ครอบครัวรู้เท่าทันสื่อ

แผนงาน

- 2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการพัฒนาสถาบันครอบครัว เพื่อรองรับ

สังคมดิจิทัล

- 2.2 ให้ความรู้แก่ครอบครัวเพื่อให้มีทักษะในการเข้าถึง เข้าใจ และประยุกต์ใช้ข้อมูลจากสื่อ
- 2.3 ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวผลิตสื่ออย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม

3. การพัฒนากลไกและส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายด้านสื่อให้มีประสิทธิภาพ

แผนงาน

3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลสื่อมีการพัฒนา นโยบายเพื่อการเฝ้าระวังสื่อ และส่งเสริมการพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้ของครอบครัว

3.2 ส่งเสริมให้เกิดกลไกอาสาสมัครด้านสื่อในทุกกลุ่มเป้าหมาย ทุกระดับ เพื่อเป็นเครือข่ายทางสังคม ในการเฝ้าระวัง และรู้เท่าทันสื่อของครอบครัว

3.3 ส่งเสริมให้องค์กร หน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ให้เกิด การพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาครอบครัว

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563 – 2565

ที่	โครงการ/กิจกรรม	วงเงินงบประมาณ (หน่วยล้านบาท)		
		2563	2564	2565
1. แผนงาน ส่งเสริมให้สื่อมวลชนทุกแขนง พัฒนาและสร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ของครอบครัว				
1.	โครงการส่งเสริมสื่อมวลชน ให้ ส่วนร่วมในการส่งเสริมความ เข้มแข็งของครอบครัว	13.0000	10.0000	10.0000
2.	โครงการส่งเสริมและสร้างสรรค์ สื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความเข้มแข็งของครอบครัว			
3.	โครงการพัฒนาสื่อปลอดภัย และ ไร้ความรุนแรง			
2. แผนงาน สร้างแรงจูงใจทางสังคมให้กับสื่อหรือผู้พัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว				
1.	โครงการรณรงค์ให้สื่อมวลชน ผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์			
3. แผนงาน ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการพัฒนาสถาบันครอบครัว เพื่อ รองรับสังคมดิจิทัล				
1.	โครงการสำรวจข้อมูลสื่อ สารสนเทศในการพัฒนาสถาบัน ครอบครัว	16.2778	22.0000	22.0000
4. แผนงาน ให้ความรู้แก่ครอบครัวเพื่อให้มีทักษะในการเข้าถึง เข้าใจ และประยุกต์ใช้ข้อมูลจากสื่อ				
1.	โครงการให้ความรู้แก่ครอบครัว เพื่อให้มีทักษะเท่าทันสื่อ	0.9567	28.3721	28.3721
2.	โครงการส่งเสริมให้ครอบครัว/ สมาชิกในครอบครัว สามารถใช้ สื่อเพื่อการพาณิชย์หรือการสร้าง รายได้ให้ครอบครัว	3.8018	N/A	N/A

ที่	โครงการ/กิจกรรม	วงเงินงบประมาณ (หน่วยล้านบาท)		
		2563	2564	2565
3.	โครงการพัฒนาเครือข่ายครอบครัวในการเฝ้าระวังสื่อ	9.3552	120.0000	150.0000

โครงการอื่นๆ

ที่	โครงการ/กิจกรรม	วงเงินงบประมาณ (หน่วยล้านบาท)		
		2563	2564	2565
1.	โครงการประชาสัมพันธ์สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม			

ภาคผนวก

นิยามและประเภทครอบครัว

การประชุมคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์ครอบครัว (กยค.) ครั้งที่ 2/2562 เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2562 ณ ห้องประชุม 2503 ชั้น 5 ตึกบัญชาการ 2 ทำเนียบรัฐบาล มีมติเห็นชอบร่างนิยามและประเภทครอบครัว โดยผลการทบทวนนิยามและประเภทครอบครัวมีดังนี้

นิยามครอบครัว

ครอบครัว คือ “บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภริยา หรือมีความผูกพันทางสายโลหิตหรือทางกฎหมาย หรือเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ ซึ่งสมาชิกในครอบครัวต่างมีบทบาทหน้าที่ต่อกัน และมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน”

ประเภทครอบครัว

ครอบครัวตามโครงสร้าง : ครอบครัวทั่วไปเมื่อจำแนกประเภทตามโครงสร้าง แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. **ครอบครัวเดี่ยว** คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วยบุคคลที่ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภริยาอาจมีหรือไม่มีบุตร พ่อหรือแม่อยู่กับบุตร หรือพี่น้องหรือญาติไม่เกินสองรุ่นใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน

2. **ครอบครัวขยาย** คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สามรุ่นขึ้นไป หรือครอบครัวเดี่ยวสองครอบครัวขึ้นไปที่มีความผูกพันทางสายโลหิต หรือเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันและอาศัยอยู่ในบ้านหรือบริเวณเดียวกัน

ทั้งนี้ ครอบครัวตามโครงสร้างดังกล่าว อาจมีบางครอบครัวที่มีลักษณะเฉพาะที่มีความต้องการความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากข้อมูลและแนวโน้มของสถานการณ์ สามารถจำแนกครอบครัวตามลักษณะเฉพาะที่มีนัยสำคัญได้ 6 ลักษณะ ดังนี้

1) **ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว** คือ ครอบครัวที่พ่อหรือแม่ต้องเลี้ยงดูบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยลำพัง

2) **ครอบครัวข้ามรุ่น** คือ ครอบครัวที่มี ปู่ ย่า ตา ยาย อยู่กับหลานตามลำพัง

3) **ครอบครัวที่ผู้สูงอายุอยู่ด้วยกันตามลำพัง** คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วยสมาชิกอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ตั้งแต่สองคนขึ้นไป อยู่ร่วมกันโดยไม่มีสมาชิกช่วงวัยอื่นอาศัยอยู่ด้วย

4) **ครอบครัวคู่รักเพศเดียวกัน** คือ ครอบครัวที่มีบุคคลเพศเดียวกันใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยา

5) **ครอบครัวผสม** คือ ครอบครัวที่ชายหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย มีบุตรติดตามและได้สมรสหรืออยู่กันฉันสามีภริยาเป็นครอบครัวใหม่ และบุตรนั้นอาศัยอยู่ด้วยกัน

บุตรติดตาม/ภริยา หมายถึง บุตรที่เกิดจากสามีหรือภรรยาที่ไม่ใช่คู่สมรสคนปัจจุบัน

6) **ครอบครัววัยรุ่น** คือ ครอบครัวที่ชายและหญิงมีอายุต่ำกว่า 20 ปี ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภริยา

เนื่องด้วยวัตถุประสงค์ของการทบทวนนิยามและประเภทครอบครัวในครั้งนี้เป็นไปเพื่อให้มีขอบเขตในการจัดเก็บข้อมูลสถานการณ์ครอบครัวไทยจึงให้ความหมายครอบครัวที่ต้องมีความสัมพันธ์ฉันสามีภริยา มีความผูกพันทางสายโลหิต ทางกฎหมายหรือเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ แต่เนื่องจากสถานการณ์ทางสังคมมีแนวโน้มที่จะมีบุคคลที่อาศัยอยู่คนเดียวหรืออาศัยกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติมากขึ้น จึงไม่ควรละเลยกลุ่มดังกล่าว โดยจัดอยู่ในกลุ่ม “ครัวเรือน”

ครัวเรือน หมายถึง หน่วยการอยู่อาศัย (unit of residence) ของบุคคลหรือกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันและกินอยู่ร่วมกันในสถานที่เดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ทางสายโลหิตหรือทางเครือญาติ โดยบุคคลเหล่านั้นจัดหาหรือใช้สิ่งอุปโภคบริโภคอันจำเป็นแก่การครองชีพร่วมกัน ประกอบด้วย i,ii

1) ครัวเรือนคนเดียว คือ ครัวเรือนที่บุคคลอาศัยอยู่คนเดียวตั้งแต่สามเดือนขึ้นไป (อ้างอิงจากการจัดเก็บข้อมูลสำมะโนประชากรชาวต่างชาติที่อยู่อาศัยในประเทศไทยเกิน 3 เดือนขึ้นไปของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เช่นเดียวกับเกณฑ์ในการทำสำมะโนประชากรของฮ่องกง และมาเลเซีย รวมทั้งสถาบันสถิติแห่งชาติของ สหราชอาณาจักร) *

2) ครัวเรือนที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ คือ ครัวเรือนที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป อาศัยอยู่ร่วมกันโดยไม่มีความสัมพันธ์ฉันสามีภริยา ไม่มีความผูกพันทางสายโลหิต และไม่มีความเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ แต่มีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน

บุตรบุญธรรม หมายถึง บุตรของผู้อื่นที่บุคคลได้จดทะเบียนรับเป็นบุตรของตนตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมตามขั้นตอนที่กฎหมายได้กำหนดไว้

* **หมายเหตุ**

สำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดเก็บข้อมูลสำมะโนประชากรชาวต่างชาติที่อยู่อาศัยในประเทศไทยเกิน 3 เดือนขึ้นไป เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่ผู้อยู่อาศัยมีการใช้เครื่องอุปโภคบริโภค รวมถึงการใช้สาธารณูปโภค ดังนั้นการอยู่อาศัยคนเดียวตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป จึงเป็นระยะเวลาที่แสดงเจตจำนงในการอยู่อาศัยคนเดียว เช่นเดียวกับเกณฑ์ในการทำสำมะโนประชากรของฮ่องกง และมาเลเซียที่จะนับรวมประชากรต่างชาติที่อยู่อาศัยในประเทศเกิน 3 เดือน รวมทั้งสถาบันสถิติแห่งชาติของสหราชอาณาจักรที่จะนับประชากรระยะสั้น (Short – Term Resident : STR) เพื่อการทำสำมะโนประชากรที่อยู่อาศัยในสหราชอาณาจักรตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 12 เดือน ตามหลักเกณฑ์ขององค์การสหประชาชาติที่ได้ให้คำนิยามของผู้ย้ายถิ่นระยะสั้น (Short-Term Migrants : STM) ไว้ว่าบุคคลที่เดินทางจากถิ่นฐานโดยปกติของตน เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 เดือนแต่ไม่ถึง 1 ปี ที่ประชุมจึงเห็นควรให้ระยะเวลา 3 เดือน เพื่อให้สามารถระบุได้ชัดเจนว่าการที่บุคคลอาศัยอยู่คนเดียวเป็นระยะเวลาเท่าใดจึงจะนับเป็นครัวเรือนคนเดียว

i ชาย โพธิ์สีดา (2555). ครัวเรือนไทยในสองทศวรรษแห่งการพัฒนา. วารสารราชบัณฑิตยสถาน 37(3), 237.

ii รศ.ดร.จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2557). การศึกษาและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัวไทย. วารสารมนุษยนิเวศศาสตร์ ฉบับพิเศษ สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เนื่องในโอกาสวันสถาปนามหาวิทยาลัยครบ 36 ปี วันที่ 3 – 5 กันยายน 2557, 72

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เลขที่ 255 บ้านราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

และ เลขที่ 539/2 อาคารมหานครยิบซัม ชั้น 23

ถนนศรีอยุธยา แขวงถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์/โทรสาร : 0 2642 7747 / 0 2642 7751

Website : www.dwf.go.th

Email : thaifamilylife60@gmail.com